

B. Jager

De
chimpansee
van Wanda

DE CHIMPANSEE VAN WANDA

BEREND JAGER

DE CHIMPANSEE VAN WANDA

Met illustraties van Tiny van Asselt

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH N.V. - NIJKERK

I

De circustent steekt scherp af tegen het licht van de ondergaande zon. Een stalknecht heeft zojuist de lampen aangestoken. Vooral de ingang van de tent is nu prachtig verlicht met rode, groene en gele lampen. Bij de kassa is het een drukte van belang. De kassa is een houten hokje vlak bij de ingang. Daarin zit de tante van Wanda. Zij heeft het vreselijk druk. Telkens scheurt ze een of meer kaartjes van de lange rol en gooit het geld in een oud sigarenkistje.

Wanda kijkt ernaar. Ze staat klein en verloren naast de stroom van mensen, die groot en donker langs haar heen schuift. Wanda huivert. Ze voelt zich een beetje verdrietig als ze naar haar tante kijkt. Tante Ingrid is een zuster van haar moeder. Sinds moeder gestorven is, maakt zij eens per week de woonwagen schoon. Wanda houdt niet van tante Ingrid. Ze moppert

altijd. Op haar en op vader, maar vooral op Chimmy.
„Wat een vreselijke bende is het hier toch altijd,” zegt ze.
„Wanda, jij bent al negen jaar en je ruimt nog steeds niet je eigen spullen op. Je mocht me wel eens een handje helpen.”

Wanda wordt altijd bang als tante Ingrid met die donkere ogen naar haar kijkt. Als zij er is, gaat Wanda maar het liefst ergens anders naar toe. Ze kan het ook niet aanhoren als tante Ingrid op vader moppert: „Ik begrijp het niet, Bert. Sinds Yvonne weg is, pas jij helemaal niet goed op jezelf. Je eet ongezond en je laat alles hier vervuilen. Komen jullie toch bij mij eten. 't Is voor mij maar één moeite.”

Maar dat wil vader niet.

„We kunnen best voor onszelf zorgen,” zegt hij.

„En dan die aap,” moppert tante Ingrid verder. „Wie heeft er nu een aap in zijn woonwagen! Dat dier maakt alles vies. Dat zou je vrouw ook nooit goedgevonden hebben.”

„Je hebt gelijk, Ingrid,” zegt vader. „Maar Wanda mist haar moeder erg. Je weet dat Wanda en Chimmy beste vrienden zijn. Ik wil haar een pleziertje gunnen.”

„Zo, een pleziertje! Je gunt mij anders ook een pleziertje. Wie moet de rommel opruimen? En dan die apestank in de wagen!” Tante Ingrid heeft het voor elkaar gekregen dat er een kooi in de woonwagen kwam. Achter in de wagen heeft vader tralies gemaakt. Daar moet Chimmy leven. Er kan net een bed staan. In het begin heeft Wanda het erg verdrietig gevonden, maar ze begrijpt toch wel dat tante Ingrid gelijk heeft. Zo is het in ieder geval beter dan dat Chimmy in een apart hok zou moeten. Wanda's bed staat vlak bij de tralies, zodat ze toch dicht bij haar vriendje is.

„Tante Ingrid is de kwaadste niet,” zegt vader. En met een knipoogje: „We moeten haar een beetje te vriend houden.”

Wat is alles veranderd sinds moeder gestorven is, denkt Wanda, terwijl ze naar de kleurige lampjes staart, die zacht heen en

weer wiegelen in de wind. 't Is al een jaar geleden, maar Wanda kan haar nog steeds niet vergeten. Vader in het begin ook niet, maar het lijkt of hij de laatste weken wat vrolijker wordt. Daardoor voelt Wanda zich nog eenzamer. Vader weet niet dat ze de laatste avonden stil en verdrietig in bed ligt te huilen. Zelfs het zachte, meelevende gepiep van Chimmy kan haar dan niet meer troosten. Wanda weet niet hoe het komt dat het verlangen naar haar moeder sterker wordt in plaats van minder.

Zou het komen omdat moeder in de laatste week zo vreemd was, zo anders?

„Wanda, kom eens bij me zitten,” zei ze op een avond.

Wanda legde haar leesboekje aan de kant en schoof wat onrustig op de stoel bij moeders bed.

De toon van moeders stem was zo ernstig; Wanda voelde dat ze iets heel bijzonders te zeggen had. Ze streek het haar van moeders voorhoofd en keek haar in de vermoeide ogen. Er speelde een kleine glimlach om moeders mond. Waarom? Wanda begreep het niet.

„Heb je die meneer gezien die vanmiddag bij me geweest is, Wanda?”

Wanda knikte. Ze had wel gezien dat er een vreemde meneer in een zwart pak het circusterrein was komen op rijden. Die meneer was bij moeder op visite geweest.

„Dat was een dominee, Wanda.”

„Een dominee? Wat is dat, een dominee?”

„Hij heeft gezegd dat het voor mij nog niet te laat was.”

Wanda keek haar moeder niet begrijpend aan. Wat deed moeder vreemd. Toen moeder wist dat ze niet meer beter zou worden, was ze eerst heel verdrietig geweest, maar het leek wel alsof ze nu blij was.

„Luister goed naar me, Wanda. Ik heb je iets heel belangrijks te vertellen. Toen ik zo'n meisje was als jij, woonde ik in een

klein dorpje. Daar hoorde ik dikwijls verhalen van de Here Jezus. Mijn vader las elke avond uit de bijbel, dat is een boek waar allemaal verhalen van de Here Jezus in staan. Jij weet niet wie de Here Jezus is, mijn meisje. Ik heb je nooit van Hem verteld. Dat was heel dom van me, want een mens kan pas echt gelukkig zijn als hij weet dat hij van Hem is. Toen ik groter werd, dacht ik dat ik wel zonder Hem kon leven. In de drukte van het circus had ik niet veel tijd aan Hem te denken . . .”

Een hele poos was het stil. Moeder staarde naar de zoldering. Wanda begreep niets van wat moeder zei.

De Here Jezus? Wie was dat? Ze had hem nog nooit gezien. Moeder ademde zwaar. Ze had al veel te lang gepraat. Toen, plotseling, pakte ze Wanda's hand en fluisterde: „Kom Wanda, wij gaan bidden. Doe je ogen eens dicht.”

En toen gebeurde er zo iets griezeligs, zo iets . . . wonderlijks. Moeder ging praten tegen Iemand die niet in de kamer was.

Wat had Wanda graag nog heel veel van die Here Jezus willen horen, die moeder zo rustig had gemaakt. Ze was er zo nieuwsgierig naar geworden. Maar een paar dagen later was moeder gestorven. Vader had Wanda een kinderbijbel gegeven, omdat moeder dat zo graag wilde. Ze had er al veel in gelezen, maar er stonden zoveel dingen in die ze niet begreep. En als ze er haar vader naar vroeg, haalde die zijn schouders op: „Dat weet ik ook niet, hoor,” zei hij altijd. Dan dacht Wanda: Als moeder er nog maar was, dan zou ik er heel veel over horen. Wat zou dat heerlijk zijn!

Wanda kan er niets aan doen dat er grote tranen in haar ogen komen. Ze wil ze tegenhouden, maar er komen er hoe langer hoe meer.

Dan voelt ze een hand op haar schouder. Een stem dicht bij haar oor zegt: „Wanda, sta je hier? Ik heb je overal gezocht, meisje. Het wordt hoog tijd dat je je gaat verkleden.”

Het is haar vader. Hij voelt dat de schouders zachtjes schokken.

„Wat nou?” zegt hij. „Huil je? Wat is er? Voel je je niet lekker? Ben je ziek?”

Wanda schudt haar hoofd.

„Wat is er dan? Je moet niet huilen, hoor!”

Wanda zegt niets. Haar schouders beginnen nog harder te schokken. Vader kijkt naar haar. Hij begrijpt het wel, ook als Wanda niets zegt. Mijn meisje is eenzaam, denkt hij. Hij haalt een grote zakdoek uit zijn zak en veegt haar tranen weg. Heel voorzichtig, alsof ze nog een klein meisje is.

„Dat is nu jammer dat je zo verdrietig bent,” zegt hij. „Ik had vanavond juist een grote verrassing voor je.”

„Een verrassing?” vraagt Wanda verbaasd. „Wat dan?” Ze houdt op met huilen en kijkt haar vader met grote ogen aan.

„Ik ben toch niet jarig?”

„Nee, je bent niet jarig. Je krijgt ook geen cadeautje. 't Is iets heel anders, iets veel mooiers.”

Nu wordt Wanda toch echt nieuwsgierig. „Wel een verrassing en geen cadeautje? Hoe kan dat nu?”

„Ja, dat is mijn geheimpje,” lacht vader. „Na de voorstelling zal ik het je vertellen. Maar nu moet je opschieten, anders ben je niet op tijd voor je nummer. Kijk, ze maken de tent dicht. Alle mensen zijn al naar binnen. Ik moet nodig de olifant klaarmaken.”

Voordat Wanda nog iets kan zeggen, is vader om de tent verdwenen.

Diep in gedachten verzonken loopt Wanda naar de woonwagen. Een verrassing, maar geen cadeautje. Wat kan dat zijn? 't Moet wel iets heel moois zijn. Vader keek zo blij! Al de verdrietige gedachten zijn opeens verdwenen.

De chimpansee wordt wakker als Wanda het licht aanknipt.

Zijn guitige ogen kijken net onder de dekens uit. Met een fors gebaar gooit hij de dekens van zich af en springt overeind. Hij rekt zich eens flink uit en geeuwt.

„Ja, slaapkop, word maar eens wakker,” zegt Wanda. „’t Is tijd.”

Lieve help! Daar klinken de trompetten voor het eerste nummer al. Haastig neemt Wanda de sleutel van de spijker en maakt de deur van de kooi open.

„Opschieten, Chim. Ik wed dat de paarden al staan te wachten.”

Chim maakt hoge piepgeluiden van blijdschap. Hij rent naar de kast en haalt zijn pak eruit. Dat pak lijkt op een overall met een lange rits van voren. Het bestaat uit een groot aantal bonte lappen. Chim gaat op de grond zitten en begint zijn pak aan te trekken. Het kost hem nogal wat moeite. Als hij zijn ene been erin heeft, zegt Wanda: „Ho, Chim, wacht eens even, domme jongen, je trekt het achterstevoren aan.”

Terwijl de aap aan zijn pak trekt, gaat ook Wanda zich verkleeden.

„Hoor eens, Chim,” zegt ze. „We krijgen een verrassing. Het is geen cadeautje, maar het is wel mooi. Snap jij dat nou? Ik niet, hoor.”

Wanda schudt haar hoofd. Ze lacht als Chim ook zijn hoofd schudt.

„Nee, jij snapt het ook niet, hè?”

Je kunt zien dat de aap blij is nu zijn vriendinnetje zo opgetogen is. Zijn grote flaporen gaan heen en weer. Hij springt opgewonden op het bed, zodat de veren kraken.

Wanda gaat haar haren kammen voor de gebarsten spiegel. „Je hebt een raar vriendinnetje, Chim,” zegt ze. „Net was ik heel verdrietig en nu ben ik heel blij. Kun je zien dat ik gehuild heb, Chim? Een beetje wel, hè?”

Ze doopt een washandje in een emmer en wast zich een beetje.

Ze doet het voorzichtig, want ze wil de mooie glimmende jurk niet natmaken. Chim strijkt zich ook eens langs zijn gezicht met een oude doek. Hij aapt Wanda altijd na.

„Ben ik zo mooi genoeg?” vraagt ze. Ze maakt een diepe buiging net zoals ze altijd in de piste doet na haar nummer. Chim kent dat gebaar en begint opgewonden in zijn handen te klappen, terwijl zijn korte, dikke lichaam heen en weer beweegt. „Zo, nu nog even mijn schoenen pakken en dan gaan we maar.”

Wanda rilt in haar dunne jurk als ze langs de tent lopen, hand in hand. Ze gaan langs de kooien. Het poemahok is leeg. De poema is vorige week doodgegaan. De leeuwentemmer is met enkele stalknechten bezig de lange gang van ijzeren staven aan te leggen, die van de kooi naar de tent loopt. Daardoor zullen de leeuwen in de grote kooi kunnen komen, die straks midden in de piste wordt gezet. Dan zal de leeuwentemmer laten zien wat voor moeilijke kunsten zijn dieren kunnen doen.

Als Wanda en haar aap de achterkant van de tent binnengaan, is Miss Chevallia net klaar met haar nummer. Twee stalknechts doen het grote, groene gordijn op zij. Keurig achter elkaar maken de paarden nog een rondje. De kleurige pluimen op hun kop staan wijd uit. De mensen klappen in hun handen. Dan rennen de paarden de piste uit, door het geopende gordijn. Daar staat de directeur. Hij knikt Miss Chevallia vriendelijk toe. Ze heeft het zeker goed gedaan.

Een stalknecht in een mooi gekleurd pak stoot Wanda aan.

„Wat ben je laat,” zegt hij boos. „Ik sta hier al een hele poos met de paarden te wachten. En jij komt maar niet.”

De directeur gaat het nummer van Wanda en haar aap aankondigen.

„Dames en heren,” zegt hij. „U kunt nu iets bijzonders zien. De twee onafscheidelijke vrienden Wanda en Chim zullen u

hun kunsten op het paard vertonen. Attentie voor Wanda en Chim.”

Als de directeur is uitgesproken, zet de muziek een vrolijke mars in. Dat is voor Wanda het teken om op te komen. Ze heeft haar schoentjes aangetrokken, die van anderen heel stroef zijn. Een stalknecht heeft haar op het paard gezet. Op een ander paard, vlak achter haar, zit Chim. Hij heeft nu een rood petje op.

„Klaar?” zeggen de mannen bij het gordijn.

„Ja,” antwoordt de stalknecht. Hij pakt Wanda nog even bij haar arm en zegt: „Sterkte, hè. Doe je best.”

Daar zwaait het gordijn open. Stapvoets rijden ze de piste binnen. Wanda's ogen knipperen tegen het felle licht van de schijnwerpers, die op haar gericht worden. Haar hartje klopt van spanning. Dat vindt ze altijd het ergste moment, als ze het circus binnenkomt. Al die mensen, die naar je kijken.

Een daverend applaus klinkt op. Pep, haar paard, beweegt zijn oren zenuwachtig heen en weer, maar Wanda klopt hem geruststellend op zijn hals. De directeur met zijn mooie zwarte pak staat midden in de piste. Hij heeft een zweep in zijn hand. Daarmee geeft hij het tempo aan waarin de paarden moeten lopen. Eerst maken ze stapvoets een paar rondjes. Dan knalt de zweep en gaan ze op een drafje lopen. Nu komt het kunstje waarin Wanda en Chim zich elke dag moeten oefenen: Wanda zet voorzichtig haar voeten op het paard. Het is moeilijk je evenwicht te bewaren op zo'n dansende paarderug. Daar staat ze. Ze houdt haar armen gespreid. Chim doet precies hetzelfde. Alleen houdt hij zijn armen niet gespreid, maar krom, alsof hij zijn spierballen wil laten zien. De mensen klappen luid om dat kunstwerk, maar even later klinkt er een oorverdovend gelach. Chim, die enthousiast geworden is door het applaus, grijpt zijn rits beet en haalt die op en neer, zodat zijn harige borst telkens even te zien is. Sommige mensen slaan zich

op de knieën van het lachen. Lieve mensen! Wat een grappige aap. Wanda durft niet achterom te kijken, maar ze begrijpt wel wat er aan de hand is. Er komen pretlichtjes in haar ogen. Die Chim zet de zaak weer mooi op stelten.

Nu komt iets heel moeilijks. Wanda drukt haar lippen stijf op elkaar. Ze buigt zich langzaam naar voren en steekt haar linkerbeen naar achteren. Ze houdt hem kaarsrecht. Op één been staat ze op het paard. Dat kan Chim niet. Hij weet de mensen echter wel weer aan het lachen te krijgen. Hij maakt kleine sprongetjes op het paard en klapt ondertussen in zijn handen, alsof hij zeggen wil: „Kijk eens wat mijn vriendinnetje kan?” De mensen klappen en lachen.

Wanda houdt het niet lang vol zo te staan. Ze laat haar been zakken en gaat weer op het paard zitten. De directeur klapt met zijn zweep. De paarden gaan weer stapvoets lopen en houden midden in de piste halt. De directeur helpt Wanda van het paard. Met een sierlijke sprong komt ze op de grond.

Chim hoeft hij niet te helpen. Die is al van het paard gesprongen, voordat het stilstond. Wanda en Chim geven elkaar een hand en maken een diepe buiging. Je kunt wel zien dat de mensen het erg mooi gevonden hebben, want er komt geen eind aan het geklap. Chim wordt ongeduldig. Hij weet dat er een stalknecht met een paar bananen achter het gordijn staat. Hij neemt zijn rode petje af, zwaait ermee en verdwijnt dan snel. Wanda volgt hem als de mensen zijn uitgeklappt. Achter het gordijn zit Chim met smaak zijn bananen op te peuzelen, de beloning voor zijn optreden. Hij kijkt Wanda met een scheef oogje aan en trekt een gezicht, alsof hij zeggen wil: Dat hebben we weer mooi opgeknapt, hè Wanda?

De mannen rollen grote vaten in de piste voor het nummer van de olifant. Vaders nummer! Je staat er versteld van wat voor kunsten vader de olifant al geleerd heeft.

„Ga eens aan de kant, Chim,” zegt Wanda. „Je zit midden in

het pad. De olifant kan er zo niet langs." Maar Chim blijft rustig zitten. De bananeschillen legt hij netjes naast zich neer. Dat heeft Wanda hem geleerd.

Daar komt de olifant uit het donker te voorschijn. Prachtig opgetuigd met kleurige banden. Vader heeft hem bij één band vast. Hij duwt Chim met zijn voet aan de kant. De aap gehoorzaamt met tegenzin.

„Ging het goed, Wanda?" vraagt vader.

Wanda knikt. Maar haar gedachten zijn ergens anders.

„Komt u direct na het nummer van de olifant in de wagen om mij de verrassing te geven?" vraagt ze.

„Te vertellen," verbetert vader. „Ja, dat is goed. Ga . . ."

„Waar blijft de olifant?" vraagt de directeur ongeduldig, terwijl zijn hoofd van achter het gordijn te voorschijn komt. De muziek is al lang begonnen.

„We komen," zegt vader.

De gordijnen zwaaien open en plechtig stapt de olifant de piste in. Alle mensen zwijgen opeens. De muziek speelt lage, zware tonen. Nu stapt de olifant op de maat van de muziek, denkt Wanda. Anders gaat ze nog wel eens kijken, boven in de orkestbak. Als ze naast de grote trom staat, kan ze de hele piste overzien. Vanavond heeft ze er echter geen zin in. Het zou ook niet de moeite waard zijn, want als het nummer afgelopen is . . .!

„Kom Chim," zegt ze. „We gaan naar de wagen."

Chim heeft de bananen al op. Hij pakt de schillen en gooit ze buiten in een vuilnisbak.

„'t Ging goed vanavond, jô," zegt ze. „Je was een grapjas, hoor."

Chim wordt weer in zijn kooi gebracht en daarna gaat Wanda bij de tafel zitten. Ze luistert naar de geluiden in de tent. 't Is nu rustig; alleen de trommel roffelt zachtjes. Nu gaat de olifant op z'n voorpoten staan, denkt Wanda. Ze weet al precies

welke muziek bij welk kunstje hoort.

Ze kijkt eens om zich heen. Hoewel ze opgewonden is, komt toch ook het weemoedige gevoel weer boven. Wat is het hier ongezellig, denkt ze. Toen moeder nog leefde . . . Ja, toen moeder nog leefde! Kwam vader nu maar gauw. Zou de verrassing wel zo mooi zijn, dat al haar verdriet opeens weg zou zijn? Wat zou nu de mooiste verrassing zijn die er te bedenken is? Dat moeder er weer zou zijn. Maar ach, dat kan immers niet? Wanda schudt haar kleine krullebol. Nee, die verrassing zal toch niet mooi zijn.

Hoor! De trompetten! En een zwaar getrommel, gevolgd door een daverend applaus. Wanda's hartje begint sneller te kloppen. Het is afgelopen! Even de olifant aftuigen en naar het hok brengen en dan komt vader.

„Vader komt, Chim!”

Chim zegt niets. Hij is onder de dekens gekropen. Met één oog kijkt hij Wanda aan.

II

De vader van Wanda is geen onvriendelijke man. Hij is een man van weinig woorden. Vooral na de dood van zijn vrouw is hij erg zwijzaam geworden. Soms kan hij dagenlang nors voor zich uit kijken. Dan durft Wanda niet veel tegen hem te zeggen. De laatste weken lijkt het echter wel of hij verandert. Soms is hij heel lief tegen Wanda.

Vader weet dat hij die avond iets heel bijzonders tegen Wanda te zeggen heeft, iets waar ze misschien helemaal niet blij om zal zijn. Daarom is hij nu extra vriendelijk.

Hij gaat op het bed zitten en zegt: „Kom eens naast me zitten,

Wanda."

Wanda wordt vreselijk nieuwsgierig. Ze voelt de sterke arm om haar schouderjes. Vader drukt haar zachtjes tegen zich aan. Gek is dat, Wanda wordt er angstig van. Waarom doet vader zo omslachtig? Waarom vertelt hij niet meteen welke verrassing hij heeft?

„Vind je het gezellig in onze woonwagen, Wanda?”

„Nee,” zegt Wanda. Ze begint haast te huilen. Vader doet zo vreemd.

„Toen moeder nog leefde, vond je het toen wel gezellig?”

„Ja, toen wel. Toen was het heel anders.”

„Zou je graag willen dat het weer net zo gezellig werd als vroeger?”

Wanda's grote ogen kijken vragend naar vader op. Er komen grote tranen in. „Dat kan toch niet?” snikt ze. „Moeder kan toch niet terugkomen?”

„Nee, dat niet. Maar er kan wel een andere moeder komen.” Nu wordt Wanda's verbazing nog groter. „Een . . . een andere moeder?” stamelt ze. Ze begrijpt er niets van.

„Zou je dat fijn vinden?”

„Maar dat kan toch niet?” zegt ze.

„Ja, dat kan wel. Luister maar eens. Een poos geleden heb ik een mevrouw ontmoet. Haar man was gestorven. Ze heeft een dochttertje dat ongeveer net zo oud is als jij. De vrouw voelde zich heel eenzaam. Het dochttertje voelde zich ook eenzaam. Het was zo leeg geworden in haar huis. Net als bij ons. We hebben afgesproken dat we samen zouden trouwen. Dan zal alles weer blij worden in onze woonwagen.”

Even zwijgt vader.

Hij merkt wel dat Wanda het niet fijn vindt.

„Je moet er even aan wennen,” zegt hij, terwijl hij zijn meisje nog dichter tegen zich aan trekt. „Je zult eens zien hoe mooi het wordt.”

In gedachten ziet Wanda haar nieuwe moeder voor zich. Een vreemde vrouw. Zal die ooit zo lief kunnen zijn als haar eigen moeder is geweest? Vast niet!

„Overmorgen komt ze,” zegt vader opeens op een heel andere toon. „Tegen die tijd moet alles in onze wagen keurig zijn opgeruimd. Dat zullen we samen voor elkaar maken. En tante zal ons helpen. En de aap moet eruit. In het . . .”

„Wat!” schreeuwt Wanda. „Moet Chimmy weg?” Ze springt overeind. Haar angst maakt plaats voor een verschrikkelijke kwaadheid. Ze stamp met haar voet op de grond.

„Nee . . . nee! Ik wil Chimmy bij me houden!” Dan barst ze in snikken uit.

De chimpansee, die zijn naam hoort noemen, komt nieuwsgierig onder de dekens vandaan. Hij kijkt naar Wanda, die zich op het bed laat vallen met haar hoofd op haar vaders knieën. Ze grijpt vaders hand en knijpt erin. Haar stem klinkt smekend tussen haar snikken door.

„Nee vader. Alstublieft. Laat Chimmy bij me blijven.”

Vader wordt verlegen van Wanda's verdriet. Hij streelt haar medelijdend over het haar.

„Dat kan toch niet, meisje? Wat zal onze nieuwe moeder daarvan vinden? Misschien gaat ze van schrik dadelijk weer weg. En Chimmy hoeft niet weg! Hij blijft in het circus. Je kunt hem overdag net zo vaak zien als je wilt. Ik heb met de directeur afgesproken dat hij in het hok van de poema zal komen. Je begrijpt het toch wel, Wanda? Chimmy kan niet in de wagen blijven.”

Wanda hoort weinig van wat vader zegt. Ze gluurt met een scheve blik naar de chimpansee, die haar met een ernstig gezicht van achter de tralies aankijkt, en zich voortdurend op zijn kop krabt.

Langzaam bedaart haar snikken. Haar verdriet blijft echter even groot.

Vader neemt haar hoofd in zijn handen. Hij wil dat ze hem aankijkt. Wanda kijkt echter een andere kant op. Het lijkt wel of ze bang is voor de ogen van haar vader.

Vader zegt: „Ik begrijp best dat je nu wat verdrietig bent, maar je zult eens zien hoe fijn het wordt. De nieuwe moeder weet ook heel veel verhalen van de Here Jezus, geloof ik. Daar ben je toch zo nieuwsgierig naar?” Dan duwt hij Wanda van zich af en gaat staan. „Kom,” zegt hij dan tegen zichzelf, „ik zal eens kijken hoever het met de voorstelling is.” En tot Wanda: „Ik moet straks helpen de spullen op te ruimen. Ga maar lekker slapen. Ik denk dat je morgen wel blijer zult zijn. Een moeder is toch veel meer waard dan een aap?”

Wanda zegt niets. Vader geeft haar een klein vriendschappelijk tikje tegen haar wang en gaat dan weg.

Lange tijd zit Wanda verdrietig voor zich uit te staren.

„Een verrassing,” mompelt ze. „Een mooie verrassing. Ik wil geen nieuwe moeder.”

Ze opent Chimmy's hok. De aap komt wat schuw bij haar zitten. 't Is net of hij voelt dat Wanda om hem verdrietig is. Doodstil zit hij naast haar en kijkt haar ernstig aan.

„Je mag hier niet blijven, Chimmy,” zucht ze. „Je moet in het poemahok. Er komt hier een vreemde vrouw de baas spelen.” Plotseling komt er een nare gedachte in haar op. Vader houdt niet meer van me, denkt ze. Vader houdt meer van die vrouw dan van mij. Anders zou hij niet gezegd hebben dat mijn vriendje de deur uit moet. Als ze dat denkt, begint ze weer te huilen. De aap duwt zijn snuit tegen haar hals.

Het lijkt wel of hij haar wil troosten. Alleen Chimmy houdt van me, denkt ze, en die beste vriend wil vader mij afnemen.

„Chimmy,” fluistert ze. „Chimmy, jij moet altijd bij me blijven. Chimmy, weet je wat we doen? We gaan hier weg. We gaan de wijde wereld in.”

Ze schrikt er zelf van. Zo maar weggaan? Tegelijkertijd voelt ze zich blij worden. Dat ze daar niet eerder aan gedacht heeft! Ze is opeens een en al beweging.

„We gaan weg, Chim. We gaan vanavond nog weg. Trek je pak aan.”

Dat hoeft ze geen tweemaal te zeggen. Wanda trekt haar dikke winterjas aan.

„Ik moet eten mee hebben voor onderweg,” zegt ze. Ze pakt de boodschappentas en stopt er een stuk brood in, en kaas en een tros bananen. Geld moet ze ook mee hebben. Om onderweg eten te kopen als dit op is. Zonder aarzelen doet ze vijftwintig gulden in haar eigen portemonneetje en stopt die in de tas.

„Kom Chim. We gaan.”

Als ze de deur achter zich sluit, krijgt ze een raar gevoel in haar maag. Zal ze vader nu nooit terugzien? En de wagen? En het circus? Nee, daar wil ze niet aan denken. Ze gaat weg en Chimmy zal altijd bij haar blijven.

Ze lopen langs de grote tent, waarin het nu heel rumoerig is. Ze komen op de grote donkere weg. Waar moeten ze heen? Wanda weet het niet. Daar denkt ze ook niet aan. Ze denkt maar een ding: Ik wil bij Chimmy blijven. Ze houdt het dier stevig bij de hand. Nog nooit heeft ze zo duidelijk gevoeld wat de aap voor haar betekent.

Heel in de verte branden de lichtjes van een naburig dorp. Daar gaan ze naar toe . . .

III

Begrijpt de aap dat er iets vreemds aan de hand is? Als ze het geluid van het circus nog op grote afstand kunnen horen, blijft hij plotseling staan. Hij rekt zijn hals om de geluiden beter op te vangen. Ook Wanda bekruipt een onrustig gevoel. Wat zal er met haar gebeuren als niemand voor haar zorgt? Ze duwt die vervelende gedachte gauw aan de kant. Nu ze stilstaan, klinkt het geruis van de bomen langs de weg veel duidelijker. Wanda huivert ervan.

„Kom Chim,” zegt ze zacht, maar het klinkt zo luid op de eenzame weg, dat ze er zelf van schrikt. Eigenlijk zou ze het liefst terug zijn gegaan, maar als ze aan het gesprek met haar vader denkt, perst ze haar koude lipjes op elkaar, pakt de aap steviger bij de hand en herhaalt: „Kom Chim, we moeten verder.”

Ze voelt dat de aap aarzelt, maar toch loopt hij trouw met haar mee.

Wel een uur lang lopen ze zo. Ze ontmoeten niemand. Dat is maar goed ook, want een meisje met een aap zou zeker de aandacht getrokken hebben. Wanda kijkt maar steeds naar de lichtjes van het dorp in de verte. Hoelang ze ook lopen, de lichtjes blijven even ver weg. Er gaat een zeurende pijn door haar linkerarm, want de tas begint steeds zwaarder te worden. Haar benen worden moe van de lange wandeling. Je kunt zien dat de aap ook moe is.

We moeten eerst uitrusten, denkt Wanda. Maar waar? Ze kunnen toch niet in het gras langs de weg gaan liggen, dat vochtig is van de dauw? Opeens valt haar oog op een schuurtje, niet ver van de weg. Daarachter kan ze heel vaag een boerderij onderscheiden. Zonder aarzelen klimt ze over het hek en loopt het weiland in. Dicht bij de schuur gekomen, ziet ze een ladder staan, die naar een hooizoldertje leidt. De deur van de

zolder zit aan de buitenkant. Het hooi puilt erdoor naar buiten.

„In dat hooi kunnen we heerlijk uitrusten, Chim,” zegt ze. „Ga jij maar eerst.”

Handig klautert de aap naar boven. Even is hij weg, maar dan komt de gerimpelde kop met de grote flaporen weer te voorschijn. De aap kijkt toe hoe Wanda voorzichtig naar boven klimt, want de ladder is erg wankel.

Met een zucht laat Wanda zich in het hooi vallen. De aap kruipt dicht tegen haar aan. Met een paar grote halen gooit ze een laag hooi over hen heen. Nu is het net of ze onder een warme deken liggen. Nu pas voelt het circusmeisje hoe moe ze is en hoe koud, ondanks de dikke winterjas. Langzaam trekt de warmte van het hooi door haar heen. Dat is een prettig gevoel. Even later liggen beiden heerlijk te slapen. De maan gluurt naar binnen. Het is of hij het tweetal toelacht.

IV

Een oude bakfiets rijdt langzaam over de weg. Telkens als de trapper beneden is, klinkt er een gepiep. Een man met een dikke stoppelbaard ligt voorovergebogen over de stuurstang. Kleine zweetdruppeltjes staan op zijn voorhoofd. In de bak zit een jongen van tien jaar. Hij heeft een oude pet op, die hij telkens even optilt om zich op zijn hoofd te krabben. Hij zit daar tussen dikke touwen, oude zakken en een net. Hij rilt in zijn dunne bloesje, want het is nog vroeg in de morgen.

„Je mag die ouwe kar wel eens smeren, pa,” zegt de jongen.

„Hij piept alsof hij ergens pijn heeft.”

„Je hebt gelijk, Garmt,” zegt de man. „Doe jij het vanavond even als we thuiskomen van het dreggen.”

Garmt en zijn vader wonen in het woonwagencamp, dat aan de rand van het dorp ligt. Vader is een ruwe man met handen als kolenschoppen. Daarvoor heeft Garmt diep ontzag. Als vader boos is . . . pas dan maar op! Soms is hij wel eens boos als Garmt niets kwaads gedaan heeft. Dan is hij dronken. Dan slaat hij moeder zelfs. Het is geen wonder dat Garmts ogen

wat verdrietig staan. Zijn wangen zijn ingevallen; zijn hals is groezelig. Erg zindelijk zijn ze in het kamp niet.

Garnt en zijn vader zijn op weg naar het kanaal. Op de bodem van het kanaal ligt vaak veel oude rommel, die de mensen erin gesmeten hebben. Met het net en de touwen gaan zij dat eruit vissen. Na een dag werken ligt hun kar soms boordevol ijzer. Dat gaan ze verkopen. 't Is geen mooi werk. Garnt heeft er een vreselijke hekel aan, maar hij moet mee van zijn vader. Toch doet hij het liever dan naar school gaan, waar al die kinderen hem met strakke ogen aankijken, zodat hij er verlegen van wordt.

Ze komen langs het schuurtje. Garnt gaat opeens verschrikt rechtop zitten. Hij wijst naar een gestalte in een kleurig pak, die boven aan de ladder staat.

„Pa, moet je daar eens zien.”

De man houdt op te trappen en staart naar de plek die de jongen aanwijst.

„Wat nou?” zegt hij, met een vreemde draai in zijn stem.

„Een aap? Hoe komt die daar?”

„Weet ik veel,” zegt de jongen.

Plotseling is de man een en al actie. „Schiet op, Garnt, pak het net. We zullen hem vangen. Met zo'n aap kun je massa's geld verdienen.”

Garnt kijkt zijn vader verbaasd aan.

„Geld verdienen? Hoe dan?”

„Zeur niet, maar schiet op,” snauwt de man.

Ze klimmen over het hek. Bij de ladder gekomen fluistert de man: „Jij blijft hier, Garnt. Ik klim naar boven.”

Hij neemt het net over en klimt moeizaam de ladder op.

Wanda is wakker geworden. Ze heeft een akelig gevoel in haar maag. Het duurt even, voordat ze zich met schrik herinnert dat ze is weggelopen. En hier in het warme hooi is ze zo maar in slaap gevallen, terwijl ze juist heel ver van huis wilde weg-

vluchten.

Ze komt half overeind en grijpt naar de tas om daar wat eten uit te nemen. Plotseling echter gaat ze met een schok rechtop zitten. Wat hoort ze daarbuiten voor fluisterstemmen? Op hetzelfde moment springt de aap boven op haar, zodat ze achterover in het hooi tuimelt.

Ze ziet de angst in de ogen van haar vriendje. De aap kruipt in het holletje van het hooi waarin hij die nacht geslapen heeft. Hij is nu haast niet meer te zien.

Wanda wil naar voren sluipen om te zien wat die stemmen betekenen, maar plotseling begint de ladder te bewegen. Met een grote sprong duikt Wanda naast de aap in het hooi. Ze trekt grote bossen over zich heen, zodat ze er helemaal onder verscholen liggen. Het hart klopt haar in de keel.

Voetstappen in het hooi. De aap ligt doodstil en Wanda durft haast geen adem te halen.

„Wat is dat nou?” klinkt een ruwe stem vlakbij.

Chimmy schrikt ervan. Hij beweegt zich. Het zachte ritselen van het hooi ontgaat de man niet. Er komen slimme lichtjes in zijn ogen. Hij ziet wel dat het hooi op de plaats waar het geluid vandaan kwam veel hoger ligt. Die slimme aap is onder het hooi gekropen, denkt hij. Nu kan ik hem nog gemakkelijker vangen.

Met een vlotte beweging gooit hij het net over het hooi waaronder Wanda en Chimmy zich verscholen hebben. Dan laat hij zich er bovenop vallen. Wanda geeft een gil van schrik en pijn. Ze wil het hooi aan de kant duwen, maar het lukt haar niet erg. Alleen haar hoofd komt te voorschijn. Even staart de man verschrikt naar het angstige meisje, maar dan heeft hij al zijn aandacht nodig voor de aap, die verwoede pogingen doet om onder het net uit te kruipen. Hij worstelt zich onder het hooi vandaan en bijt en blaast naar de man. Die laat zich echter niet van de wijs brengen. Hij grijpt het dier achter de

kop en wikkelt heel handig het net om hem heen. Hij trekt het strak aan, zodat de aap zich haast niet meer bewegen kan en knoopt het net met een paar touwen dicht.

Wanda is overeind gekrabbeld. Ze staart ontzet naar de vergeefse worsteling van haar vriend. Ze wil gillen. Ze wil op de man afstormen om hem te slaan, maar er komt geen geluid uit haar keel en ze staat daar alsof ze aan de grond vastzit.

Pas als de man klaar is en langzaam overeind komt, komt ze in beweging. Met een schreeuw stort ze zich op haar aap, rukt aan de touwen. De aap laat angstige klaaggeluiden horen. Plotse-ling voelt ze zich ruw beetgegrepen. Het is alsof die greep haar woede verlamt. De angst komt des te heviger terug.

„Hou je gemak, meisje.”

De man zet haar neer in het hooi, maar hij laat haar arm niet los.

„Wie ben je?”

Wanda zegt niets.

„Waar kom je vandaan? . . . Heb je je tong verloren?”

De man kijkt het meisje met een ernstig gezicht aan. Wat ver-velend, denkt hij, dat dat kind bij die aap is. Wat moet ik nu met dat kind doen? Hij kan haar toch niet meenemen? Maar hier achterlaten gaat ook niet.

Daar verschijnt het hoofd van Garmt boven de ladder. Hij heeft de vreemde geluiden op de hooizolder gehoord en komt nu heel nieuwsgierig kijken wat er gaande is. Hij ziet het be-vende meisje staan en de vastgebonden aap in het hooi liggen. Hij neemt het meisje onderzoekend op. Vader kijkt achterom. „Er is ook een kind bij,” zegt hij.

Een kind en een aap, denkt Garmt, waar kunnen die vandaan komen? Maar natuurlijk . . . waar zullen ze anders vandaan komen dan uit het circus dat bij het stadje Eigenhuizen staat? „Ben je uit het circus weggelopen?” vraagt hij vriendelijk.

Wanda begint te snikken.

„Meneer, laat toch alstublieft mijn aap vrij. Toe meneer.”

„Ik ga hem verkopen,” zegt de man.

„Verkopen?” schrikt Wanda. „O, nee, meneer, dat mag u niet doen.”

Garmt kijkt het meisje medelijdend aan. Voelt hij hoeveel ze van de aap houdt?

„Wat moeten we nu met dat kind?” zegt de man, die Wanda nog steeds vast heeft.

„Meenemen,” meent Garmt. „Als je de aap meeneemt, moet je haar ook meenemen. En we moeten opschieten, pa, want als iemand ons hier vindt, zijn we niet gelukkig.”

„Ja, ja. Dat is zo.”

De man heeft plotseling haast.

„Ga kijken, Garmt, of alles veilig is.”

Garmt klimt weer naar beneden.

„Ik zie in de verte een boer lopen,” zegt hij.

De man vloekt een keer en duwt Wanda naar de ladder.

„Denk erom dat je niet wegloopt,” waarschuwt hij. „Als je het toch doet, dan . . . dan . . . eh . . . maak ik je aap dood.”

Voorzichtig daalt Wanda de ladder af. Ze loopt naar Garmt die bij het hek staat.

„Wees maar niet bang,” fluistert hij. „Ik zal proberen je te helpen.”

In Wanda's ogen flikkert de hoop. „Ga je Chimmy bevrijden?”

„Ik zal het proberen, maar laat asjeblieft niets merken.”

„Nee, nee,” zegt ze. Ze kijkt de jongen verbaasd aan. „Waarom wil je me helpen?”

Garmt haalt onverschillig zijn schouders op en loopt vals fluitend naar de kar.

„Wat had je tegen dat kind te praten?” vraagt de man, terwijl hij de aap in de bak gooit, alsof het een zak met vodden is.

„O niets,” liegt Garmt. „Ik wou weten hoe ze heette.”

„Hoe heet ze?”

„Dat wou ze niet zeggen.”

„Ga maar bij Garmt in de kar zitten, circusmeisje, dan zullen we gauw maken dat we thuishkomen.”

Even later rijden ze het terrein van het woonwagenkamp op. Uit veel wagens komen de mensen nieuwsgierig toelopen. Ze willen van alles weten, maar de man haast zich het meisje en de aap in de woonwagen te brengen.

Toen de vader van Wanda midden in de nacht, nadat alles opgeruimd was, de wagen binnenstapte en het licht aandeed, kon hij zijn ogen niet geloven. Waar was Wanda? En waar was de aap? Een ogenblik stond hij met een bleek gezicht voor zich uit te staren. Hij begreep er niets van. Was er een inbreker geweest die zijn dochtertje en haar aap ontvoerd had? Of was Wanda uit zichzelf weggegaan? Angstige gedachten spookten door zijn hoofd. Hij wist dat Wanda nogal verdrietig was geweest, toen hij haar had verteld dat ze een nieuwe moeder zou krijgen. Stel je eens voor dat ze daarom was weggevlucht. Dan had hij haar eigenlijk de deur uitgejaagd met zijn verrassing. Wat kon een klein meisje midden in de nacht al niet voor kwaads overkomen? Vaders angst werd steeds groter. Onrustig begon hij door de wagen heen en weer te ijsberen met gefronste wenkbrauwen. Wat moest hij doen? Waar moest hij haar zoeken? O, had hij haar maar niet alleen gelaten! En midden in de nacht begon hij het terrein rond het circus af te zoeken. Zacht klonk zijn stem in de stilte. Hij wilde niemand wakker maken.

„Wanda, Wanda, mijn kind, waar ben je toch?”

Maar al zijn zoeken was vergeefs. Wel een half uur zwierf hij zo rond. Zijn stem werd schor, zijn lippen droog.

„Wanda! Wanda!!”

Toen ging er in een van de wagens licht aan. Er kwam een man naar buiten. Het was de directeur. Hij sloot de deur achter zich, maar hield de kruk vast.

„Wat is dat daar toch voor een herrie?” klonk zijn barse stem. Het licht van zijn zaklantaarn richtte zich op het bleke, angstige gezicht van Wanda's vader.

„Hé, Altona, ben jij het? Wat doe je hier rond te spoken,

man?"

„Wanda is weg, meneer. Ik loop haar al een hele tijd te zoeken.”

„Wanda weg?” schrok de directeur. „Waarom is ze . . . Maar wacht. Kom binnen, anders maken we de anderen wakker.” Vader ging huiverend op een stoel zitten in de mooie wagen van de directeur.

„Waarom zou ze weglopen?” vroeg deze.

„Ik zeg niet dat ze weggelopen is,” zei Altona. „Ze is weg. Gewoon weg.” Hij haalde zijn schouders op.

De directeur streek zich nadenkend langs zijn kin.

„Je denkt toch niet dat ze ontvoerd is?” vroeg hij.

„Ontvoerd? Wie is ontvoerd?” De vrouw van de directeur stond in een lange peignoir in de deuropening van het slaapvertrek.

„Wanda is weg, vrouw. Spoorloos verdwenen. Wat denk je er zelf van, Altona? Is ze ontvoerd of weggelopen?”

„Ik weet het niet,” zuchtte Wanda's vader. „Ze was vanavond wel verdrietig. Voordat de voorstelling begon, heb ik een hele tijd naar haar gezocht. Ze stond te huilen bij de kassa.”

„Te huilen? Waarom?”

„Ik denk dat ze zich eenzaam voelde. Sinds mijn vrouw gestorven is, is het wat leeg geworden in de wagen. Wanda mist haar moeder erg. Later op de avond heb ik haar verteld dat ik van plan ben te hertrouwen. Ik dacht dat ze wat gelukkiger zou worden als ik het haar vertelde.”

„En dat was natuurlijk niet het geval,” zei de vrouw van de directeur.

„Nee, vooral toen ik haar zei dat de aap in het poemahok zou moeten, werd ze eerst vreselijk kwaad en even later lag ze ontroostbaar bij me te snikken. Zo heb ik haar alleen gelaten.”

Even was het stil in de wagen. Toen vroeg de vrouw van de directeur: „En de aap, waar is die?”

„Die is ook weg.”

„Ah, dan begrijp ik het,” zei de vrouw.

De beide mannen keken haar gespannen aan.

„’t Is heel eenvoudig. Wanda voelde zich voor de keuze gesteld: of de nieuwe moeder, of de aap. Natuurlijk koos ze de aap. Dat betekende voor haar dat ze niet meer in de woonwagen kon blijven. Ze dacht dat jij haar verraden had, Altona, omdat jij voor haar nieuwe moeder gekozen had.”

„Ze is dus gevlucht,” zei de directeur.

„Ja,” zei de vrouw. „En nu we dat weten, moeten we onze tijd hier niet verbeuzelen, maar meteen op zoek gaan.”

„Nog een ogenblik,” zei de directeur. „Hoe laat was het ongeveer, toen jij het nieuws aan Wanda vertelde?”

„Nou, dat zal tegen halftien zijn geweest.”

„Tjonge, ’t is nu halféén. Wie weet waar ze uithangt! Kom, we gaan de anderen wakken. Iedereen moet helpen zoeken. Jij, Altona, gaat met mij mee in de auto om de politie te waarschuwen. We hebben al veel te veel tijd verloren laten gaan.” In een oogwenk had de directeur zich aangekleed. Ze maakten iedereen wakker. Midden in de nacht was het hele circus in rep en roer.

„Wanda weg? Wanda zoek? Och, dat arme kind.”

De mannen verspreidden zich in alle richtingen. Ze zochten in het stadje. Ze fietsten de verschillende wegen af die naar het stadje leidden. Maar nergens ontdekten ze een spoor.

Ondertussen reden Wanda’s vader en de directeur naar het politiebureau. De slaperige agent achter de tafel was meteen klaar wakker, toen hij hoorde dat een meisje en haar aap vermist werden. Direct werd er een signalement van Wanda opgesteld. De agent stelde verschillende vragen. Ten slotte legde hij Wanda’s vader het papier voor en vroeg: „Is het zo goed, meneer?”

Vader las:

„Wanda Altona, 9 jaar, lang $\pm$ 1.30 meter, rond gezicht, pikzwart krullend haar, kleding en schoeisel onbekend, is in gezelschap van een chimpansee, genaamd Chimmy, uit het circus Bambergen verdwenen. Tijdstip van verdwijning: $\pm$ 21.30 uur, d.d. 18 augustus.”

„Ja, zo is het goed. Jammer dat ik er niet op gelet heb welke kleren ze aangetrokken heeft. Maar ik . . .”

„’t Is niet erg,” viel de agent hem in de rede. „Een meisje in gezelschap van een aap is opvallend genoeg. We zullen er werk van maken, heren. Ik zal ook de bureaus in de naburige dorpen van de verdwijning op de hoogte stellen. Het moet al gek zijn als we haar niet gauw opsporen.”

De agent knikte Wanda’s vader bemoedigend toe. „Maakt u zich maar geen zorgen, meneer. We hebben het meisje gauwer gevonden dan u denkt.”

„Ik kan u niet zeggen hoe vervelend ik het vind dat ik iedereen lastig moet vallen,” zei Wanda’s vader tegen de directeur, toen ze op de terugweg waren.

„Mijn beste man, daar kun jij toch niets aan doen? We zullen eerst eens bij het circus gaan kijken of ze al iets weten. Als dat niet het geval is, gaan wij ook mee helpen zoeken.”

Die nacht speurden de politie en de circusmensen het stadje Eigenhuizen en omgeving af. Ze zochten op de grote wegen; ze gingen de kleine landweggetjes op. Ze keken overal. Een enkele maal reed er een auto langs het schuurtje waarin Wanda en Chimmy lagen te slapen, maar niemand kwam op de gedachte daar eens een kijkje te nemen. Zo bleef het zoeken die nacht vergeefs. En met het verstrijken van de uren groeide de angst. De politie besloot het bericht van de verdwijning door te geven aan de krant. De volgende dag verscheen het met een foto van Wanda in verscheidene bladen.

„Als ze geen ongeluk heeft gekregen, moet ze vandaag gevon-

den worden," zei de politie-inspecteur.

Als ze geen ongeluk heeft gekregen . . . Dat zinnetje zoemde Wanda's vader door het hoofd, toen hij doodmoe en met rood-omrande ogen naar het circus terugkeerde. Stel je eens voor dat Wanda dood was. O nee, daar wilde hij niet aan denken. De anderen zochten verder, maar hij kon het niet meer.

Toen hij later op zijn bed lag en naar het half geopende hok van Chimmy keek, herhaalde hij telkens weer: „Wanda, mijn kindje, waarom ben je weggegaan? Wanda . . . Wanda . . .”

VI

„Lust je brood?”

Wanda schudt haar hoofd.

„Heb je geen honger?”

„Nee,” zegt Wanda.

„Dorst dan? Moet je een glas melk?”

Wanda knikt. Ze heeft erge dorst. Ze ziet hoe de vrouw naar de kast gaat en uit een fles een beker vol melk schenkt. De vrouw is dik en slordig. Haar geelbruine haren hangen in slier-ten om haar hoofd. Ze duwt ze telkens naar achteren. Ze heeft een wijde gebloemde jurk aan met scheurtjes bij de heupen. Wanda vindt het een vieze vrouw. Toch is ze niet onvriende-lijk. Toen haar man Wanda zo ruw naar binnen duwde, zei ze meteen: „Wat doe je toch wild, Harm. Dat moet je niet doen. 't Is een meisje!”

Het eerste wat ze deed, toen Wanda op een stoel was gezet, was proberen haar gerust te stellen. Zolang de aap als een vod bij de deur lag, lukte haar dat niet. Telkens keek Wanda naar het dier, dat probeerde zich te bewegen en angstige klaagge-

luiden slaakte. Wanda durfde zich haast niet te bewegen. Even later kwam de man weer binnen. Hij zei niets. Hij pakte Chimmy van de grond en liep de wagen weer uit. Door de geopende deur zag Wanda dat de man het net losmaakte en Chimmy met behulp van een andere man in een grote kist gooide, die hij met een hek afdekte. Toen timmerde hij het hek stevig aan de kist vast en kantelde die, zodat het leek alsof de aap in een kooi met houten tralies zat. Eerst ging hij vreselijk te keer. Hij rukte woedend aan de planken, maar er was geen beweging in te krijgen. Eindelijk ging hij bedroefd in een hoekje zitten. De mensen verdrongen zich bij de kist om het dier eens goed te bekijken.

Toen de aap rustiger werd, werd Wanda's angst ook wat minder.

„Kijk eens, meisje. Hier is je melk. Drink die maar eens lekker op.”

Als Wanda drinkt, zegt ze: „Je moet niet bang zijn, hoor. Mijn man is zo kwaad niet als hij er uit ziet.”

„Hij wil mijn aap verkopen.”

„Je aap verkopen?” zegt de vrouw verbaasd. „Hij is niet goed wijs. Och, je hebt dat vast niet goed gehoord. Aan wie zou hij hem willen verkopen?”

„Aan een dierentuin,” zegt Garnt, die net binnenkomt.

„Dat kan toch niet?” zegt de vrouw.

„O nee, waarom niet? In een dierentuin hebben ze altijd gebrek aan apen.”

„'t Is onzin,” zegt de vrouw. Ze duwt een brood tegen haar borst en snijdt er een dikke snee af. Ze neemt een grote hap en zegt met volle mond: „Wil je echt niets hebben?”

Wanda hoort het niet eens. Ze gaan Chimmy verkopen, denkt ze. Dan ben ik hem voor altijd kwijt. Het kost haar grote moeite niet weer in huilen uit te barsten. Garnt zou haar helpen, heeft hij beloofd. Op die kleine, slordig geklede jongen is

nu al haar hoop gevestigd.

„Goed,” zegt de vrouw. „Je vader gaat die aap verkopen. En het kind dan?”

„Het kind natuurlijk niet. Je kunt toch geen kinderen verkopen?”

„Nee, maar ik bedoel, wat moet er dan met dat kind gebeuren?”

„Weet ik dat,” zegt de jongen brutaal.

„Woon je in het circus, meisje?”

Wanda knikt.

„Hoe heet je?”

„Dat zeg ik niet.”

„Komt die aap ook uit het circus?”

„Ja, 't is mijn aap. En die man mag hem niet verkopen,” zegt ze fel.

„Och, och,” zucht de vrouw, terwijl ze water uit een emmer in een kom giet. „Ik snap niet dat hij zo stom kan wezen. Zo iets komt toch altijd uit? Komt hij daar bij een dierentuin en zegt: „Ik heb een aap te koop.” Ze kijken hem eens goed aan en vragen: „Waar heb jij die aap vandaan?” Nou, en dan? Ja, wat dan?”

„Daar verzint hij wel wat op,” meent Garnt.

„Ja, die lui zijn gek. Zeg Garnt, haal eens een nieuwe emmer water.”

„Mag het meisje mee?”

„Voor mijn part.”

„Kom maar,” zegt de jongen tegen Wanda. En hij maakt haast onmerkbaar een knipoogje alsof hij zeggen wil: Ik heb je iets bijzonders te vertellen.

Wanda volgt hem naar de achterkant van de woonwagen, waar twee melkbussen vol water staan. Een oude hond ligt er naast. Hij gromt dreigend tegen Wanda, maar Garnt zegt: „Koest!” en dan legt de hond zijn kop weer op zijn poten.

„Maak je niet ongerust, meisje,” fluistert Garmt. „Vanavond als het donker is, zal ik je aap bevrijden. Vlucht dan met hem naar het bos hierachter. Daar zullen ze je niet vinden.”

„Zou dat lukken?”

„St. Niet zo schreeuwen. O ja, natuurlijk. Dat lukt altijd. 's Avonds gaat vader altijd naar het café. Het kan niet mislukken.”

Wanda voelt zich opeens heel blij worden. Ze helpt Garmt met het optillen van de zware melkbus. Voorzichtig gieten ze het

water in de emmer.

„Moet je die emmer niet eerst schoonmaken?” vraagt ze.

„Och welnee,” meent Garmt. „Waarom?”

„Hij is zo vies.”

Garmt haalt zijn schouders op.

Als ze de volle emmer naar de wagen dragen, komen Garmts vader en een andere man er aan. Ze dragen de kist met zich mee.

„Wat ga je doen?” vraagt Garmt.

„O, we zetten de aap wat naar achteren. De kinderen laten het dier niet met rust.”

Chimmy ziet Wanda. Hij neemt een grote sprong naar voren en steekt een lange arm tussen het traliewerk door. De mannen, die de kist dragen, verliezen door die onverwachte beweging bijna hun evenwicht. Wanda springt naar de kist toe om Chimmy's hand te grijpen, maar de man duwt haar terug.

Hij kijkt haar dreigend aan.

„Pas op, meisje, dat je niet probeert te ontsnappen. Als je wegloopt . . . dan . . . dan . . .”

„Ja, dat weet ze al,” snauwt Garmt.

Samen dragen ze de emmer naar binnen, nieuwsgierig nagekeken door de kinderen van het kamp.

Lang zit Wanda voor het raam naar buiten te staren. Ze maakt zich grote zorgen om Chimmy. Telkens ziet ze zijn verdrietige ogen weer voor zich. Ze heeft een stille bondgenoot in Garmt. Maar als zijn plannen eens mislukken? Ze denkt aan haar vader. Wat zal die zich een zorgen maken! Hij zal haar vast overal zoeken. Wanda verlangt niet naar haar vader. Wat er ook gebeurt: Ze wil geen nieuwe moeder. Maar als het plan van Garmt mislukt, is ze Chimmy kwijt. Dan is ze helemaal alleen op de wereld. En wat zal er met haar gebeuren? Als die man Chimmy verkoopt, kan het niets meer schelen wat hij

met me doet, denkt ze. Dan is er niemand meer die van me houdt. Er wellen weer dikke tranen in haar ogen.

De vrouw zit bij de deur te breien. Het getikkel van de naalden klinkt onrustig. Net zo onrustig als het hartje van Wanda klopt. Buiten klinken de schreeuwerige stemmen van spelende kinderen met een kijvende vrouwenstem zo nu en dan daartussen.

De vrouw kijkt naar Wanda, die zo verdrietig naar buiten zit te staren. Ze heeft weinig medelijden met haar. Het leven in het woonwagencamp heeft haar hard gemaakt. Ze maakt zich zorgen om haar man. Het zou niet de eerste keer zijn dat hij in de gevangenis kwam. Hij is nu aan het opbellen naar verschillende dierentuinen, om te vragen of ze een aap willen hebben. Hij heeft een aardig leugentje verzonnen. Als ze hem vragen hoe hij aan die aap komt, zal hij zeggen dat zijn broer hem uit Afrika heeft meegebracht. Misschien zal het wel lukken de aap te verkopen, maar wat zal hij dan met dit meisje moeten doen? Zodra ze op vrije voeten is, zal ze hem immers verraden? De vrouw weet het niet, maar op de een of andere manier moet het toch uitkomen wat haar man gedaan heeft. Haast onmerkbaar schudt ze haar hoofd en driftig tikkelen de naalden tegen elkaar.

Zo gaat er wel een uur voorbij. Wanda zit stil voor zich uit te staren. Op de weg in de verte ziet ze auto's rijden en soms een fiets. Langzamerhand komt er een knagend hongergevoel in haar maagje. Ze heeft sinds gisteravond ook niets meer gegeten. En Chimmy! Die zal ook wel honger en dorst hebben. Wanda schrikt als ze daaraan denkt. Dat ze zo dom kon zijn om dat te vergeten! Ze kijkt de breiende vrouw met een schuwe blik aan.

„Mevrouw.”

De vrouw kijkt verbaasd op. 't Gebeurt niet dagelijks dat

iemand haar „mevrouw” noemt.

„Wat is er?”

„Mijn aap heeft nog geen eten en drinken gehad, mevrouw. Hij heeft vast erge honger.”

„Mmm,” broemt de vrouw. „Wat eet zo’n dier dan?”

„Van alles . . . brood en bananen. Ik heb zelf bananen . . . Hé, waar is mijn tas gebleven?” schrikt ze opeens.

„Je tas? Je had helemaal geen tas bij je.”

„Dan heb ik hem in het hooi laten liggen.”

„Wat zat erin?”

„Brood en kaas en bananen . . . en een portemonnee.”

„Met geld?”

„Ja. Mag ik die tas ophalen, mevrouw?”

„Ik denk niet dat mijn man dat goed zou vinden. Wacht, ik zal wel even aan Garmt vragen of die het even doen wil. Hij zal hier wel ergens rondhangen.”

Ze opent de deur van de wagen en roept: „Garmt! Garmt! Zeg kinderen, weten jullie ook waar Garmt is?”

„Hij is het bos ingegaan, samen met Dicky,” roepen de kinderen.

„Dan moet hij het straks maar even doen,” zegt de vrouw tegen Wanda.

„Mag Chimmy dan een stuk brood van u, mevrouw?”

De vrouw gaat naar de kast en snijdt een stuk van het brood af. „Is het zo genoeg?”

Wanda knikt. „Mag hij ook water?”

„Kan hij dat gewoon uit een kommetje drinken?”

„Ja hoor.”

De vrouw schept een kommetje water uit de emmer. Wanda wil het brood en het water van haar overnemen, maar dat wil de vrouw niet hebben.

„Ik zal wel uitkijken,” zegt ze ruw. „Als jij er vandoor gaat, krijg ik op m’n kop.”

„Ik ga er niet vandoor,” zegt Wanda.

„Dat zèg je. Nee dametje, ik doe het zelf wel even.”

't Is net of ik in een gevangenis zit, denkt Wanda. Nu mag ik niet eens meer naar buiten.

Als ze toevallig door het raam kijkt, ziet ze een man met een flinke snelheid over de weg fietsen. Wanda schrikt, want ze herkent Garmts vader. Haar handen gaan trillen van spanning. Wat zal de man doen en zeggen? Met angstige gevoelens wacht ze zijn komst af.

Met veel lawaai komt de man de woonwagen binnen. Woedend smijt hij een krant op de tafel. Zijn vrouw komt wat beduusd achter hem aan.

„Wat is er toch, Harm?” vraagt ze overdreven vriendelijk.

„Willen ze de aap niet hebben?”

„Ja, dat is het nou,” snauwt de man. „Na heel veel getelefoneer kreeg ik eindelijk een dierentuin te pakken die hem wel hebben wou. Ik vertelde het smoesje van mijn broer uit Afrika erbij en ze geloofden het grif. Morgen zouden ze hem komen afhalen, zeiden ze. Ik vroeg of het niet eerder kon, maar 't kwam slecht uit. Alle wagens waren bezet en weet ik wat ze hadden. Enfin, ik dacht: 't Is niet anders. We zullen het die ene dag wel uithouden.”

De man zwijgt even en strijkt met zijn mouw over zijn bezwete voorhoofd.

Ongemerkt komt Garnt binnen.

„Moet je je daar dan zo kwaad om maken?” zegt de vrouw.

„Welnee mens, laat me uitpraten,” snauwt de man. „Ik liep naar de markt om mijn fiets te halen en toen viel mijn oog toevallig op een foto in de krant, die bij een boekwinkel in een rek stond. Ik schrok me dood. Hier, kijk zelf!” Garmts vader grist de krant van de tafel en vouwt hem open. „Hier!” Hij geeft er zo'n harde klap op, dat er een grote scheur in komt.

De vrouw leest, met haar lippen de woorden spellend, en Garnt leest ook mee. Haar ogen worden groot en haar gezicht zo mogelijk nog bleker.

„Lieve mensen. Daar heb je het al! Ik heb je al gezegd dat je er moeilijkheden mee zou krijgen.”

„O ja, jij bent altijd vreselijk snugger.”

Wanda kijkt angstig en verbaasd naar het vreemde gedrag van de man en de vrouw. Wat staat er in die krant dat hen zo aan het schrikken maakt?

„Je staat in de krant,” zegt Garnt.

„Wie? Ik?” vraagt Wanda.

„Ja. Luister maar. Dan zal ik het voorlezen.

SPOORLOOS VERDWENEN.

Politie en circusmensen zoeken naarstig naar het circusmeisje Wanda Altona, dat gisteravond tegen halftien, samen met haar chimpansee, op onverklaarbare wijze uit het circus BAMBERGEN verdwenen is. Men veronderstelt dat het meisje in overspannen toestand de woonwagen verlaten heeft. Al de nasporingen hebben tot op heden geen enkel resultaat opgeleverd. Men houdt rekening met de mogelijkheid dat het tweetal een ongeluk is overkomen. Kijk, je foto staat erbij.”

Als Garnt uitgelezen is, laat de man een grove vloek horen.

„Ik kan je maar één raad geven, man: laat dat kind en die aap onmiddellijk vrij.”

„Dat nooit. Terwijl ik met die dierentuin al een afspraak heb gemaakt!”

„Heb je nu dan nog niet in de gaten dat je meteen de bak indraait als ze je snappen? Iedereen hier in het kamp weet dat jij een aap hebt.”

„Ze zullen me niet verraden.”

„Dat weet ik wel, maar als de politie eens op de gedachte komt

hier een kijkje te nemen? Zo vreemd zou dat niet zijn.”

Wanda luistert in angstige spanning toe. Ze durft niets te zeggen.

„Ja, die aap, die moet weg. Ik moet die aap ergens verbergen. En dat kind. Ik was van plan die aap te verkopen, dat kind met de auto weg te brengen en ergens, zo'n vijftig kilometer hier vandaan, op een stil weggetje af te zetten. En dan wou ik hier meteen weggaan met de wagen en naar een ander kamp trekken.”

„Een fantastisch plan,” smaalt de vrouw. „Als een klein kind nu zo iets bedenkt, goed, dat is te begrijpen. Maar een grote kerel als jij!”

„Houd je mond. Ik moet nadenken.”

„Ik weet wat, vader,” zegt Garnt opeens. „In het bos staat een leeg boswachtershuisje. Je ziet daar haast nooit iemand. Als je daar de aap in zou zetten, zou hij door niemand ontdekt worden.”

„O nee? En als die boswachter komt?”

„Die komt niet.”

„Hoe weet je dat?”

„Hij is met vakantie.”

„Wie heeft je dat verteld?”

„Zijn zoontje zit bij ons in de klas. Die zat voor de vakantie al op te scheppen, dat ze de hele vakantie naar Oostenrijk zouden gaan.”

„Maar als dat huisje op slot zit?”

„Dat zit nooit op slot. Er staat niets in dat de moeite van het gappen waard is.”

„Daar zit wat in,” zegt de man na enig zwijgen.

„En het meisje dan?” wil de vrouw weten.

„Dat blijft hier natuurlijk,” zegt Garnt.

„Nou, dat weet ik nog zo net niet,” zegt de man. Hij kijkt Wanda aan met ogen waar ze bang van wordt.

„Ik zou haar ook in het huisje kunnen opsluiten,” meent de man.

„Dat zou erg dom zijn, pa, want dan gaat ze veel lawaai maken en als er dan iemand toevallig in het bos wandelt, komt het zo uit.”

„Je dacht toch niet dat ik het kind daar vrij liet rondlopen? Nee, ik bind haar vast en duw haar een prop . . .”

„Wat!!” schreeuwen Garmt en zijn moeder tegelijk, terwijl Wanda erbarmelijk begint te huilen.

„Gemenerik!” scheldt de vrouw. „Wil jij kinderen mishandelen? Dat zul je wel laten zeker!” De vrouw kijkt hem met zulke felle ogen aan, dat de man ervan schrikt.

En Garmt legt zijn groezelige hand op Wanda's krullen en zegt: „Stil maar, hoor. Dat gebeurt niet.”

„Wat moeten we dan?” zegt de man, terwijl hij zijn armen wanhopig omhoog steekt. Daarbij slaat hij per ongeluk tegen de olielamp, die vervaarlijk gaat slingeren.

„Als de politie mocht komen, kan ik haar achter de bedden stoppen.”

„Met een prop in haar mond,” zegt de man.

„Nee, zonder prop in haar mond.”

„Maar mens, dan verraadt ze je zo.”

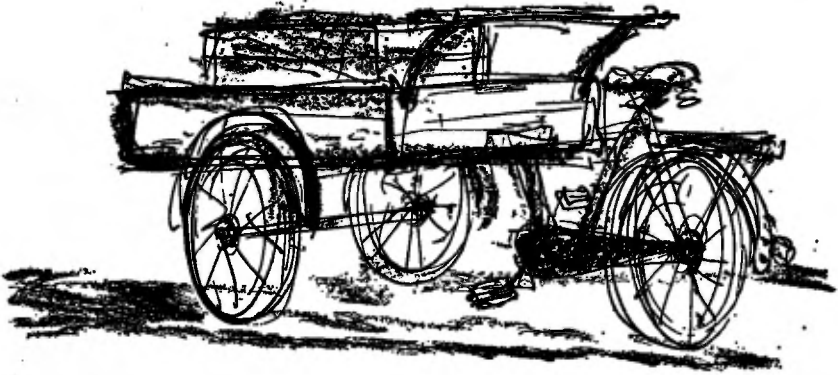
„We spreken dit af,” zegt de vrouw, en ze kijkt Wanda ernstig aan, „als Wanda, zo heet je toch?”

Wanda knikt.

„Goed, als Wanda schreeuwt, dan maak jij die aap dood. Begrepen, meisje?”

Wanda huivert en knikt. Ze haalt haar zakdoek te voorschijn en veegt haar tranen weg.

Ze heeft zich nog nooit zo ellendig gevoeld. Het berouw over haar onbezonnen daad, dat eerst in een klein hoekje van haar hart zat, heeft nu helemaal bezit van haar genomen. Ze weet het nu: vader is zo bezorgd over haar, dat hij de politie ge-

waarschuwde heeft. Vader houdt nog wel van haar! Ze denkt: Ik wou dat ik weer bij vader was. Was dat nu zo erg dat Chimmy in een apart hok moest, dat toch vlak bij hun wagen stond? Ze wilde Chimmy zo graag bij zich houden, maar hoeveel verdriet heeft ze het arme dier nu al niet gedaan? En die nieuwe moeder. Misschien zou die wel heel lief voor haar zijn. O, wat heeft ze zichzelf in de moeilijkheden gewerkt! Plotse-ling snikt ze het uit en roept zo hard, dat ze er alle drie van schrikken: „Ik wil naar huis. Ik wil naar mijn vader toe!” Ze zeggen niets. Alleen in Garmts ogen is medelijden. Garmt wil weer naar haar toe gaan, maar zijn vader neemt hem ruw bij de arm.

„Kom mee,” zegt hij. „Je moet me helpen die aap naar dat huisje te brengen. Dat kunnen we, dunkt me, het best met de bakfiets doen.”

Hij gooit een kleed over de kist waarin de aap zit, zodat je niet meer kunt zien wat erin zit. Samen tillen ze de zware kist op de bakfiets.

Terwijl Garmts vader nog even naar binnen gaat om iets tegen zijn vrouw te zeggen, rent Garmt naar de gereedschapskist en steekt snel een hamertje onder zijn bloes.

Even later rijden ze het kamp uit.

VII

Hoelang heeft ze zo gezeten, vol verdrietige gedachten? Wanda weet het niet. Opeens schrikt ze op door een angstig geroep: „Brand! Brand!”

De vrouw springt zo haastig overeind, dat de woonwagen ervan trilt. Haar breiwerk valt op de grond. Ze snelt naar buiten om alles te zien. Wanda volgt haar. Ze blijft bij het trapje staan. Uit alle woonwagens stromen de mensen samen om de brand te zien. Een van de wagens staat in lichterlaaie. Geluid van brekend glas. Onzichtbare handen, die allerlei huisraad door het kapotte raam naar buiten gooien. Boven het geroezemoes van de mensen en het geknetter van de vlammen klinkt plotseling hoog en angstig een vrouwenstem: „Jan! Kom naar buiten. Jan, Jan! Kom toch gauw naar buiten!”

Je staat ervan versteld hoe snel de brand om zich heen grijpt. Daar is geen blussen aan.

Enkele mannen zijn zenuwachtig bezig de wagens die naast de brandende wagen staan, weg te trekken.

Doodstil staat Wanda naar dat tafereel te kijken. Plotseling wordt ze ruw bij haar arm gegrepen. Garmts gezicht is vlak bij het hare: „Kom Wanda! Dit is je kans. Zo'n kans krijg je nooit meer. Kom mee.”

Hij sleurt haar mee. Ze sluipen achter de woonwagens langs. In een flits ziet Wanda dat Garmts vader naar de brandende wagen springt. Wil hij de man eruit halen? Er is niemand die op hen let. Alle ogen zijn gericht op die brandende fakkel.

„Voorzichtig, Wanda. Hier is een sloot.”

Garmt houdt haar hand vast als ze over de plank loopt.

Dan zetten ze het op een rennen. Een weiland door; een hek over; weer een weiland door. Eindelijk staan ze hijgend op het zandweggetje aan de rand van het bos.

Garmt lacht.

„Nu zullen ze niet weten dat ik je bevrijd heb,” zegt hij higgend.

Wanda kan haast niet meer staan, zo moe is ze. Er gaan felle pijscheuten door haar linkerzij.

„Ik kan niet verder met je mee gaan,” zegt Garmt. „Je kunt het gemakkelijk zelf vinden. Je loopt gewoon dit bospad af. Op een gegeven moment zie je links tussen de struiken het boswachtershuisje. Links dus, hè! Ik heb daar een hamer neergelegd. Daarmee kun je de kist openmaken.”

Wanda kijkt de jongen met bewondering aan. Waarom doet hij dat allemaal voor haar?

„Nou, ik ga terug, hoor. Goeie reis verder.”

Voordat Wanda iets kan zeggen, is Garmt al over het slootje gesprongen en het weiland ingerend.

Ze heeft hem niet eens kunnen bedanken. Midden in het weiland blijft hij even staan en zwaait. Wanda zwaait terug. Hij maakt met zijn hand een beweging dat ze vlug het bos in moet gaan.

Nog even kijkt Wanda naar de vlammen, die nu hoog oplaaien.

Wat vreemd is dat eigenlijk, denkt ze. Omdat andere mensen nu verdriet hebben, ben ik vrij.

Dan haast ze zich het bos in. Ze kan echter niet zo vlug lopen. Bij elke stap voelt ze een steek in haar zij. Dat zal wel minder worden als ze niet te snel loopt. Wanda verlangt erg naar Chimmy. Ze kan niet zeggen hoe erg ze naar hem verlangt. Ze kijkt goed naar links, zoals Garmt gezegd heeft.

Het is heel stil in het bos. De geluiden van het kamp worden steeds vager. Kleine takjes kraken onder haar voeten. Zachtjes ruist de wind in de bladeren van de bomen. De stralen van de zon werpen speels-bewegende lichtvlekken op de grond. Maar daar let Wanda niet op.

Opeens merkt ze de sporen van een bakfiets op. Als ze daar goed op let, kan ze niet verkeerd lopen. Er gaat een blijde schok door haar heen als ze het houten huisje ontdekt tussen het groen. Ze gaat op een drafje lopen. Kijk, de deur staat open. Die hebben Garmt en zijn vader zeker vergeten te sluiten. Nog voor ze bij het huisje is, roept ze al: „Chimmy, ik kom er aan. Ik, Wanda!”

Ze luistert of ze zijn opgewonden gepiep nog niet hoort, maar het blijft stil.

Ze rent het huisje binnen en staart beduusd naar de kist. Het hek is ervoor weg en Chimmy is verdwenen. Naast het hek op de grond liggen een stok en de hamer. Haar adem stokt van schrik. Dan begint ze te trillen en onbedaarlijk te snikken.

„Chimmy! Nu heeft iemand je toch gestolen.”

Ze hurkt neer bij de kist. Er komt een weeë stank uit. In een hoekje ligt het apepakje. Wanda haalt het eruit. Het is helemaal verkreukeld. Er zit een scheur in. Ontroerd kijkt Wanda ernaar. Tranen stromen over haar wangen.

„Chimmy,” zegt ze zachtjes. „Mijn Chimmy, wat doe ik je een verdriet.”

Plotseling schrikt ze op. Klonken daar buiten geluiden? Of

verbeeldde ze het zich? Ja hoor. Een schurend geluid, alsof een hand langs het huisje strijkt. Wanda wil gillen, maar ze kan het niet. Ze staart als aan de grond genageld naar de deuropening, waarin opeens een gestalte verschijnt . . .

VIII

Garnt had gedacht dat hij heel slim was, toen hij de hamer een paar meter van de kist op de grond legde. Eerst wilde hij hem vlak bij de kist leggen, maar hij bedacht dat de aap misschien zo knap zou zijn de hamer zelf te pakken om zich te bevrijden. Veel tijd had hij niet, want zijn vader stond buiten al ongeduldig te roepen waar hij bleef.

„Wat moest je nu nog binnen?”

„Ik heb even afscheid genomen van die aap.”

„Ach, je bent gek,” bromde de man.

„Klim maar gauw in de bak. Dan gaan we weer naar het kamp.”

Chimmy had met angstige ogen gevolgd wat er allemaal met hem gebeurde. Toen hij alleen gelaten werd, en de deur van het huisje gesloten, ging hij zich nog eenzamer voelen dan eerst. Hij pakte met zijn grote handen de dikke planken beet, die hem opgesloten hielden. Verdrietige geluiden kwamen uit zijn keel. Hij verlangde naar Wanda, maar niet alleen naar haar. Hij verlangde er ook naar weer in het circus te zijn. Hij had dorst.

Opeens viel zijn oog op de hamer. Hij wist wel waarvoor die diende. Dat had hij in het circus vaak genoeg gezien. Hij stak zijn lange arm zo ver mogelijk naar buiten, maar de afstand

was veel te groot. De aap gluurde tussen het latwerk door. Tegen de wand van het huisje stonden een paar lange latten vlak bij de kist. Chimmy kon er gemakkelijk een van pakken. En toen bleek dat de aap nog slimmer was dan Garnt had gedacht. De lat viel kletterend op de grond. De aap pakte hem aan het ene eind vast. Met het andere eind kon hij gemakkelijk bij de hamer komen. Langzaam maar zeker haalde hij de hamer naar zich toe. Ten slotte lag hij zo dichtbij, dat hij hem kon pakken. En toen begon een verwoed gevecht met het hek, dat met lange spijkers aan de kist was vastgeslagen. Daverend klonk het gehamer in het huisje. De aap sloeg er flink op los met zijn sterke armen. Spaanders hout vlogen in het rond. Toch duurde het geruime tijd, voordat er wat beweging in het hek kwam. De aap merkte dat het hout meegaf. Toen begon hij er zo mogelijk nog harder op los te slaan. Nog een harde slag en het hek klapte op de grond.

Met een juichkreet gooide de chimpansee de hamer aan de kant en sprong uit het stinkende hokje. De deur van het huisje openmaken was het werk van een ogenblik. Uitgelaten rende hij de struiken in, klom in een boom, slingerde aan een tak heen en weer, begon weer uitzinnig te rennen, totdat hij hijgend tussen de struiken bleef zitten. Hij was vrij! Vrij!

Toen dacht hij aan Wanda en dat deed zijn vreugde een heel eind dalen. Waar zou Wanda zijn? Hij dwaalde door het bos, tot hij weer in de buurt van het boswachtershuisje kwam. Toen bleef hij plotseling luisterend staan. Zijn oren trilden haast onmerkbaar. Hij meende een stem te horen die zacht en klagend zijn naam riep. Aarzelend ging hij dichterbij naar het huisje en bleef daar weer staan luisteren.

Hij had het goed gehoord. Er klonk een zacht gesnik en iemand riep zijn naam. Met een blijde schrik wist hij plotseling wie het was. Wanda! Hij wist niet hoe vlug hij bij de deur moest komen. Daar stond hij oog in oog met Wanda.

Even kijkt het meisje de aap met grote angstogen aan. Dan stormen ze tegelijk naar voren.

„Chimmy! Chimmy, ben jij het?” juicht Wanda. Ze lacht door haar tranen heen en drukt de aap tegen zich aan. Chimmy kronkelt zich van blijdschap. Hij springt en danst als een wilde op en neer.

„Hoe ben je eigenlijk vrij gekomen?” vraagt Wanda als ze wat van haar schrik en verbazing bekomen is.

Chimmy kijkt haar olijk aan. 't Is of hij haar begrijpt en zeggen wil: Dat is mijn geheimpje, Wanda.

Wanda zucht eens diep. Een grote spanning valt van haar af. Ze is vrij en ze is weer bij Chimmy.

„Kom Chim,” zegt Wanda. „Nu gaan we zo gauw mogelijk naar het circus terug, maar eerst je pak aan.”

Naar het circus terug? Dat wil Chimmy wel. Hij rent het huisje uit. Hij kan bijna niet op zijn vriendinnetje wachten.

„Bij me blijven, Chim,” commandeert Wanda. „Ik wil je niet weer kwijtraken. We gaan die kant op, want als we de andere kant nemen, komen we weer bij het woonwagenkamp. Kom maar. We zullen vanzelf wel op een weg uitkomen.”

Hand in hand lopen ze over het bospad, op weg naar het circus.

IX

De mensen van het circus kijken met bezorgde blikken naar Wanda's vader. 't Is net of hij in de tijd dat zijn dochter weg is, veel ouder is geworden. Zijn schouders zijn opgetrokken als hij loopt, alsof hij iets moet dragen dat heel zwaar is.

„Ik vrees het ergste,” zeggen de circusmensen tegen elkaar.

„Ik denk dat hij Wanda niet levend terug zal zien. Wat vreselijk toch voor zo'n man!”

Een gedeelte van het circuspersoneel is, samen met de politie, nog steeds op zoek. Maar al hun speuren blijft vergeefs. Telkens als er een zoeker in het circus komt, kijkt vader Altona hem haast smekend aan. En telkens krijgt hij een pijnlijke trek op zijn gezicht als hij de zoekers hun hoofd ziet schudden. Hij is er die morgen zelf ook nog even op uit geweest, maar nu kan hij dat niet meer.

„Ik zal je een goede raad geven,” zegt de directeur. „Ga naar je toekomstige vrouw.”

„Nee,” zegt vader kort. „Als Wanda dan ondertussen thuis komt?”

„Je hoeft daar toch niet te blijven? Neem je vrouw mee hier naar toe. Ze woont hier toch niet zo ver vandaan? Ze kan je misschien helpen.”

„Hoe dan? Kan zij Wanda terugbrengen?”

„Nee, maar . . . enfin, je moet het zelf weten. Als je van gedachte mocht veranderen, neem dan maar een personenauto van het circus mee.”

Vader Altona sjokt voor de zoveelste keer over het circusterrein en voor de zoveelste keer zit hij in de wagen mistroostig voor zich uit te staren. Langzamerhand wordt zijn twijfel een zekerheid: Wanda is dood! Als ze nog leefde zou iemand haar al lang gevonden hebben. Het heeft immers in verscheidene kranten gestaan en een kind met een aap valt toch dadelijk op? Nee, hij zal Wanda nooit levend terugzien. Zenuwachtig wrijft hij zijn handen in elkaar. En dan staat hij snel op en verlaat de wagen weer, omdat die hem opeens te benauwd wordt.

Daar komt een politie-inspecteur. Hij ziet dat vader nogal in de put zit.

„Kop op, meneer Altona,” zegt hij. „U moet u niet door allerlei sombere gedachten laten meeslepen. 't Kind is nog niet eens

vierentwintig uur weg. Nee meneer, wij geven de moed niet op. Moed verloren, al verloren."

„Dus u denkt . . . u denkt niet dat . . ."

„Welnee, dat is toch onzin! 't Is best mogelijk dat ze ergens in een huis is."

De inspecteur kijkt vader bemoedigend aan en geeft hem een ferme klap op zijn schouder.

Toch voelt vader zich door de woorden van de inspecteur niet erg gesterkt.

Als de man weg is, wordt het vader ook bij het circus te benauwd. Dan doet hij toch wat de directeur hem al aangeraden heeft: hij neemt een auto en gaat naar zijn toekomstige vrouw. Hij moet met iemand praten over zijn grote verdriet. Met iemand die van hem houdt.

In snelle vaart rijdt de auto over de weg.

X

Nu de spanning van haar afgegleden is, voelt Wanda pas hoe moe ze is en hoe groot haar honger. Ze merkt wel dat Chimmy ook moe is. Lanzaam zeulen ze voort over het bospad. Komt daar nu nooit een eind aan? Had ze de tas nu maar bij zich! Dan had ze brood voor zichzelf en bananen voor Chimmy. Die tas zal nog wel in het hooi liggen. En haar jas, schrikt ze opeens. Door de haast van de vlucht heeft ze die helemaal vergeten.

„Ik wou dat ik thuis was, Chim. Jij dan?"

Chim zegt niets. Hij kijkt recht voor zich uit.

Ik zal tegen vader zeggen dat ik er spijt van heb, denkt Wanda.

„Vader,” zal ik zeggen, „ik ben heel stout geweest. Ik zal nooit meer weglopen.”

Zal vader boos zijn? Misschien zegt hij wel: „Wanda? Wie is dat? Met dat kind wil ik niets meer te maken hebben. Dat is zo ondeugend geweest!”

Zal hij dat zeggen? Wanda blijft staan als ze daaraan denkt.

„Nee,” zegt ze, „dat zegt hij niet, hè Chim? Als vader niet meer van me hield, had hij me niet in de krant gezet.”

Het is zo vreemd. Ze verlangt heel erg naar haar vader en toch ziet ze er tegenop hem te ontmoeten.

Onverwachts staan ze aan het eind van het bos. Voor zich ziet Wanda een paar huizen en een eindje verderop is een dorpje. Ze haalt verlicht adem. Ze zal eens gauw aan iemand vragen waar de weg naar het circus is.

Het bospad gaat over in een harde weg.

Achter het hek van het eerste huisje staat een meisje. Het is een beetje kleiner dan Wanda. Het kind heeft een dikke boterham in haar hand. Wanda's maagje begint te knorren als ze dat ziet. Ze blijft staan. Het meisje kijkt verbaasd naar Wanda en haar aap.

„Is die van jou?” vraag ze, terwijl ze naar de aap wijst.

„Ja,” knikt Wanda. Ze blijft onafgebroken naar de boterham kijken.

Het kind ziet het. „Heb je honger?” vraagt het.

„Nou!” zegt Wanda.

„Je mag mijn boterham wel hebben, hoor,” zegt het meisje vriendelijk.

Dat hoeft ze geen twee keer te zeggen. Wanda zet er gretig haar tanden in. Dan breekt ze er een stuk af en geeft dat aan Chimmy. Het meisje kijkt vol belangstelling toe. Ze lacht als Chimmy het stuk brood in één keer in zijn mond propt.

„Wat een grappig dier is dat,” vindt ze.

Plotseling komt er een vrouw uit het huisje. Wanda schrikt. Ze

wil gauw weglopen, maar de vrouw roept: „Wees maar niet bang, hoor!” Ze lacht heel vriendelijk. Pas als ze bij het hek staan ziet ze Chimmy. „Hé,” zegt ze. „Een aap? Waar komt die vandaan? Is die van jou?”

„Ja,” antwoordt Wanda, tussen twee happen door, „dat is Chimmy.”

De vrouw kijkt Wanda een poosje nadenkend aan. Dan zegt ze: „Heb je zo'n honger? Kom dan maar.”

Wat is die vrouw vriendelijk voor haar! Ze heeft zo'n lieve, zachte stem, dat Wanda zich onwillekeurig tot haar aange-trokken voelt.

De vrouw maakt het hekje open. Wanda en Chimmy lopen het grindpad op. Het meisje komt naast haar lopen. Ze vraagt: „Hoe heet je? Ik heet Corrie.”

„Ik heet Wanda.”

„Wat een leuke naam is dat!”

Corrie is ook al zo vriendelijk voor haar.

„Mag Chimmy mee naar binnen?” vraagt Wanda aan de vrouw.

„Hij zit toch niet overal aan?”

„Nee hoor,” zegt Wanda.

„Goed, dan mag de aap ook mee naar binnen.”

Even later zitten Wanda en Chimmy tegenover elkaar aan tafel. Ze smullen, dat het een lust is. Corrie staat erbij.

Wanda merkt niet dat de vrouw haar telkens met ernstige ogen bekijkt.

„Wil je ook nog een beetje melk?”

„Graag,” zegt Wanda.

Als ze van de melk slobbert, kijkt ze met een scheef oogje naar de vriendelijke mevrouw. Ik wou dat dat mijn moeder was, denkt ze opeens. Maar die gedachte duwt ze gauw weer aan de kant. Ze zou er maar weer verdrietig van worden. En ze voelt zich nu zo blij!

De vrouw komt naar haar toe en legt haar hand op Wanda's hoofd. Het lijkt wel of er uit de hand van die vrouw warmte stroomt, die door haar hele lichaam gloeit.

„Heet je Wanda?” vraagt ze.

„Ja,” zegt Wanda.

„En hoe nog meer?”

„Wanda Altona.”

„Dat dacht ik al,” fluistert de vrouw, zo zacht, dat Wanda het nauwelijks kan verstaan.

Wanda kijkt verbaasd naar haar op. Kent ze haar?

„Je komt uit het circus Bambergen, hè?” vervolgt de vrouw.

„Ja,” zegt Wanda. „Hebt u het in de krant gelezen?”

„In de krant? Nec.”

„Hoe weet u het dan?”

„Waarom ben je uit het circus gegaan?” vraagt de vrouw, zonder op Wanda's vraag te letten.

Wanda's gezicht betreft een beetje. Zal die aardige mevrouw niet boos worden als ze het vertelt? Ze kijkt haar een beetje hulpeloos aan.

„Nou?” dringt de vrouw aan.

„Ik ben weggelopen,” zegt Wanda kort.

„Oei, wat stout,” vindt Corrie.

„Houd je mond, Corrie.” En tot Wanda: „Waarom ben je dan weggelopen?”

„Mijn vader wilde mij een nieuwe moeder geven en dat wilde ik niet.”

„Ben je daarom weggelopen?”

„Ja, en Chimmy moest dan in het poemahok en ik wilde hem bij me houden.”

Wanda's onderlipje begint te trillen; ze staat op het punt in tranen uit te barsten.

„Dat was ook niet lief van je vader,” vindt de vrouw. „Je houdt veel van Chimmy, hè?”

Wanda kijkt haar met grote ogen aan. Vindt die mevrouw het goed dat ze weggelopen is?

„Wanda, ik moet je iets vertellen wat je misschien heel verdrietig vindt. Ik word je nieuwe moeder.”

„Wat??” schreeuwt Wanda. Ze gaat met een ruk staan. Haar donkere ogen zijn vol verbazing op de vrouw gericht.

„Wordt . . . wordt u . . . u . . .”

„Ja,” lacht de vrouw.

Dan breekt er in Wanda's gezicht zo'n stralende lach door, dat de vrouw ervan ontroert. En er komen tranen in haar ogen als Wanda zegt: „Wat vind ik dat fijn! Dan ben ik dus eigenlijk naar mijn eigen nieuwe moeder toe gevlucht.”

Ze kan het haast niet begrijpen.

Daar stopt een auto voor de deur. Een man springt eruit en komt naar het huisje. Zijn gezicht staat somber.

„Kijk eens, Wanda, wie daar aan komt,” zegt de vrouw.

Daar komt vader aan. Wanda vliegt naar de deur.

„Vader!” roept ze.

De man blijft staan. Wat? Staat Wanda daar? Bedriegen zijn ogen hem niet?

„Wanda,” zegt hij schor. „Wanda, mijn kind.”

Wanda stormt het pad over, recht in de armen van haar vader. Vader drukt zijn meisje tegen zich aan. Hij kan zijn geluk niet op. Telkens herhaalt hij: „Wanda.”

En de aap danst uitgelaten om hen heen, want hij heeft Wanda's vader herkend.

Dan gaan ze naar binnen. Wanda moet alles wat ze beleefd heeft vertellen. Als ze uitverteld is, zucht vader diep. „Mijn kind, wat ben ik blij dat je terug bent.”

„Bent u dan helemaal niet boos?” vraagt Wanda.

„Nee meisje, ik ben alleen maar blij.”

Die avond ligt Wanda weer in haar eigen bed en Chimmy ligt tevreden in zijn hokje achter in de wagen. Vader en haar toekomstige moeder zitten bij haar.

„Vader,” fluistert Wanda, „als moeder en Corrie in onze wagen komen, dan mag Chimmy wel in het poemahok, hoor. Maar mag hij dan vlak naast onze wagen staan?”

„Dat is best, hoor,” zegt vader.

„Ik kan hem dan overdag zo vaak zien als ik wil, hè? Zou Chimmy het niet erg vinden?”

„Welnee, hij is er gauw genoeg aan gewend.”

Wanda knikt.

Iemand klopt op de deur. Het is een agent. Hij heeft de tas en Wanda's jasje bij zich. Hij knikt Wanda vriendelijk toe.

„Goedenavond samen,” zegt hij, en dan: „Zo meisje. Hier zijn je spulletjes terug.”

De agent vertelt dat Garmts vader in voorlopig arrest gesteld is. „Die zullen we eens flink aan zijn bruine tanden voelen,” grapt hij.

Vader bedankt de agent en dan verdwijnt deze weer.

Lang is het stil in de wagen. Een stilte, waarin het geluk haast tastbaar wordt.

Dan zegt de nieuwe moeder iets waar Wanda erg van schrikt. Het is echter geen bange, maar een blijde schrik.

„We moeten wel heel erg dankbaar zijn dat alles zo goed is afgelopen. Ik vind dat we God daarvoor moeten danken.”

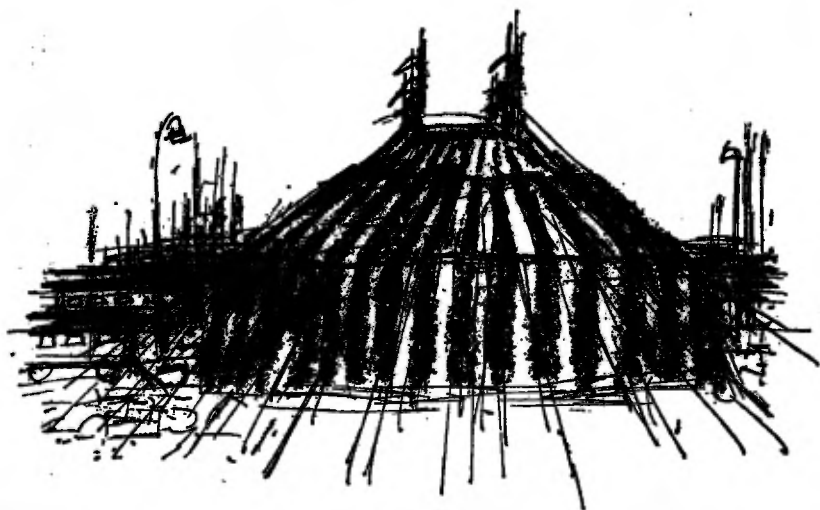
De vrouw zegt het aarzelend en kijkt vader een beetje gespannen aan. Vader wil wat zeggen, maar hij zwijgt als hij Wanda's ogen ziet.

„Danken? Is . . . is dat praten tegen . . .”

„Tegen de Here Jezus.”

O, dat wil Wanda wel. Dat deed haar eigen moeder immers ook?

Ze voelt hoe de handen van de vrouw de hare omsluiten. Ze

knijpt haar ogen stijf dicht. Haast fluisterend klinkt het in de wagen: „Vader in de hemel, wij vinden het zo fijn dat Wanda terug is. Wilt U haar toch vergeven dat ze zo ondeugend was om weg te lopen. Wilt U altijd voor ons blijven zorgen?”

Vader heeft zijn ogen niet gesloten, maar als hij zijn toekomstige vrouw zo hoort bidden en als hij merkt hoe fijn Wanda het vindt, komt er een brok van ontroering in zijn keel.

„Weet u veel van de Here Jezus?” fluistert Wanda na het gebed.

„O ja, heel veel.”

„Zult u het mij vertellen?”

„Ik zal je alles vertellen.”

Wanda zucht eens diep. O, nu is alles goed.